Jüdische Pester Zeitung.

יידישע
פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומערירען אונד דער פרענומעראציאנס-טערמין בעגיננט מיט דעם טאגע דעם ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין פעסט אלט-גאססע נ׳ 1. וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.

דיעזעס בלאטט ערשיינט דרייאמאל וואכענטליך מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג. אונד קאסטעט
פיר עסטרייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 " " "
פיערטעליאהר 2 גול׳ אונד 50 קר׳ ע.-וו.
פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גול׳ אונד 50 קר׳ ע.-וו.
פיערטעליאהר 2 " " 75 " "

Nr. 10, אכטער יאהרגאנג | פעסט, מאנטאג כז טבת ה׳ת׳ר׳ל׳ו׳. | Pest, den 24. Jänner 1876.

דער פלאן דעס גראפען אנדראשי אין דער טירקייא.

דער פלאן דעס גראפען אנדראשי היגזיכטליך דער טירקייא וואר ביז יעטצט נאך איממער איין געהיימניספאללער. ערסט פארגעסטערן האט איין פאריזער בלאטט דאס געהיימניס אויסגעפלוידערט. נור צווייפעלן וויר, אב דיעזע פראנצאזישע צייטונג ווירקליך דאס שטאאטס-געהיימניס ענטדעקטע, אדער אב זיא זיך נור עטוואס ערדיכטעטע, וואס זיא אלס יענעס וויכטיגע געהיימניס בעצייכנעט.

נאך דער מיטטהיילונג דער פאריזער צייטונג בעשטעהען דיא הויפט-גרונד-זעטצע דעס אנדראשי׳שען פלאנעס אים פאלגענדען 5 פונקטען: 1) ווירד פאר אללעם געווינשט, דאסס דאס טירקישע רייך, וויא עס געהט אונד שטעהט, אונגעשמעלערט אונד אונפערקירצט ערהאלטען בלייבע. 2) זאלל דער סולטאן דען פרעמדען מעכטען געגענאיבער אונאבהענגיג זיין. — 3) זאללען זיך דיא רעוואלוציאנערען אונטערווערפען, אים פאללע דער סולטאן איהרע שלעכטע לאגע פערבעססערט אונד איהרע בערעכטיגטען וואונשע ערפיללט. — — 4) זאללטען זיך אבער דיא רעוואלוציאנערען, אויך נאך פערבעססערונג איהרער לאגע, דער טירקייא ניכט אונטערווערפען, זאנדערן פיעלמעהר איהרע גענצליכע לאזרייססונג פאן דער טירקישען הערשאפט ערקעמפפען וואללען, דאנן זאלל עסטערייך מיט צושטיממונג דעס סולטאנס אונד דער איבריגען מעכטע איינע ארמעע אין דיא הערצעגאווינא איינריקען לאססען, אום דארט דען פריעדען הערצושטעללען. 5) זאללטע אבער דער סולטאן דיא בערעכטיגטען וואונשע דער רעוואלוציאנערען ניכט ערפיללען וואללען, אונד זאללטען דיא פערשפראכענען פערבעססערונגען ניכט צור אויספיהרונג געלאנגען, דאנן ווירד עסטערייך אים פעראיינע מיט דען איבריגען אייראפעאישען מעכטען אן דען סולטאן איין שטרענגעס „ענטוועדער—אדער!“ ריכטען. ענטוועדער דיא שטעללסט זעלבסט דען פריעדען אין דיינעם רייכע הער — אדער דיא ווירסט דאפאן געיאגט, ווארויף וויר אונס זאדאנן זעלבסט איינען פריעדען פערשאפפען וואללען.

דיא ערסטען דרייא פונקטע זינד לייכט בעגרייפליך, שוויעריגער אבער איזט דער לעטצטע אונד אם אללער-שוויעריגסטען דער פאר-לעטצטע פונקט צו פערשטעהען. נאך דעם פיערטען פונקטע נעמליך איזט זעהר שווער צו בעגרייפען, ווארום גערעדע עסטערייך-אונגארן פיר דען בעשטאנד דער טירקייא קעמפפען אונד דאס בלוט זיינער ארמעע פיר דען סולטאן פערגיעסען לאססען מיססע? ווענן עס דען איבריגען אייראפעאישען מעכטען נור אום דיא ערהאלטונג דעס פריעדענס צו טהון איזט, ווארום לאססען זיא ניכט אללע איהרע ארמעען פעראיינט אין דיא וועסטליכע טירקייא איינריקען, אום דארט דען פריעדען צו דיקטירען? ווארום מוס איהנען געראדע עסטערייך דיא הייסען קאסטאניען אויס דעם פייער האלען? אויך נאך דעם פינפטען פונקטע איזט עס שווער צו בעגרייפען, ווארום גערעדע עסטערייך דיא פאר-פאסט דער איבריגען מעכטע זיין מיססע?

אינצווישען ווירד נון ווידער פאן איינעם גראססען זיעגע דער רעוואלוציאנערען איבער דיא טירקען געמעלדעט. געגען 1500 טירקען ווארדען ניעדערגעשלאכטעט.

איינע פערשווארונג אין סערביען.

אין דעם קליינען פירסטענטהום סערביען קאכט עס אימטער פארט. דער יונגע פירסט מילאן, דער אויף אנראטהען עסטערייך-אונגארנס געגען דיא טירקייא ניכט דיא וואפפען ערגרייפען וויללל, האטטע בערייטס מאנכע געפאהר צו בעשטעהען. אין סערביען איזט ניכט בלאס דיא בעפאלקערונג קריעגעריש געזיננט, זאנדערן אויך דיא רעגיערונג. דער יונגע פירסט אללעין איזט פיר דען פריעדען. וויא אונזערע לעזער וויססען, האבען זיך פאר ווייניגען מאנאטען זיינע איינענען מיניסטער געגען איהן פערשווארען. זיא וואללטען איהן פאם טהראנע שטירצען, אים דאנן אונגעהינדערט געגען דיא טירקייא אין דען קריעג ציעהען צו קאננען.

עס וואר אין דער טהאט בלאס איין גליקליכער צופאלל, דאס פירסט מילאן פאן דיעזער געהיימען פערשווארונג רעכטצייטיג קעננטניס ערהאלטען האט. זא געלאנג עס איהם, דיא מיניסטער, וועלכע געגען זיינען טהראן אונד געגען זיין לעבען זיך פערשווארען האבען, אין אפפענטליכער זיטצונג דער שקופטשינא (סערבישער לאנדטאג) צו פאללע צו בריגגען. אבער וואס איינמאל געלינגט, מוס עבען נאך ניכט אימטער געלינגען. וויא עבען אויס דער סערבישען הויפטשטאדט, אוס בעלגראד, בעריכטעט ווירד, האבען זיך נונמעהר צוויא פארטייען געגען דען יונגען פירסטען פערשווארען. דיא איינע פארטייא מאכטע דען פירסטען קאראגיארגיעוויטש אויף דען סערבישען טהראן זעטצען. דיעזער קאראגיארגיעוויטש איזט דער זאהן יענעס מאננעס, וועלכער אין פעררראכט וואר, דען פאטער דעס געגענווערטיגען פירסטען, מיכאעל אברענאוויטש, ערמארדעט צו האבען. דער אלטע קאראגיארגיעוויטש האט דענן אויך פיר קורצע צייט דיא סערבישע קראנע אן זיך געריססען. שפעטער ווארטע ער יעדאך פערדיאגט פאן דען אנהענגערן דער פאמיליע אברענאוויטש, וועלכע עבען דען יונגען מילאן צור רעגיערונג בערופען האבען. צווישען דען פאמיליען קאראגיארגיאוויטש אונד אברענאוויטש איזט דענן אויך דער שטרייט אים דיא סערבישע קראנע קיין נייער. דא פירסט מילאן וועגען זיינער פריעדענס-ליעבע ביא דער סערבישען בעפאלקערונג ניכט בעליעבט איזט, האט יעטצט דיא פארטייא, דיא פיר דען יונגען קאראגיאוויטש ארבייטעט, ווידער מוטה בעקאממען. אונד דאס איזט נאך קיין וואנדער, נאכדעם דער יונגע קאראגיארגיעוויטש געגענווערטיג אלס אנפיהרער דער רעוואלוציאנערען אין דער הערצעגאווינא געגען דיא טירקייא קאמפפט. אונטער דיעזעם מאננע האפפט נון דיא סערבישע בעפאלקערונג, אין איהרעם קאמפפע געגען דיא טירקען איינען גראססען זיעג ערריננגען צו קאננען.

אבער אין סערביען איזט נאך איינע אנדערע פארטייא געגען פירסטען מילאן טהעטיג. דיעזע פארטייא ווינשט, דאס פירסט ניקאלויס אויס מאנטענעגרא אויך איבער סערביען רעגיערען מאגע! דיעזע פארטייא מאכטע עס דורכזעטצען, דאס מאנטענעגרא אונד סערביען צו איינעם פירסטענטהומע פעראייניגט ווערדע, אום דעסטא לייכטער דיא אבער-הערשאפט דער טירקייא אבשיטטעלן צו קאננען.

וויילל מאן זיך ניכט טיישען, זא איזט דאס בעשטרעבען דיעזער פארטייא איין ציעמליך געפעהרליכעס. מאן דארף ניכט פערגעססען, דאס זאבאלד פאן מאנטענעגרא דיא רעדע איזט, אויך רוסלאנד דיא האנד אים שפיעלע האט. וויא עבען בעריכטעט ווירד, האט דער רוססישע קאיזער ערלויבט, דאס מאן צו איינעם קריעגע געגען דיא טירקייא אין רוסלאנד סאלדאטען אנווערבע. ביז הייטע האט מאן בערייטס 450 מאנן צוזאממענגעבראכט, דיא אים נעכסטען מאנאט שאן אויסריקען זאללען. אויך געלד-זאממלונגען ווערדען אין אללען רוססישען שטאדטען פעראנשטאלטעט, אום דיא רעוואלוציאן צו אונטערשטיטצען.

עס איזט דאהער זעלבסט-פערשטענדליך, דאס פירסט מילאן הייטע אין גראססער בעדרענגניס זיך בעפינדעט. איינע האפפנונג קאנן דער יונגע פירסט נאך האבען. דיעזע האפפנונג בעשטעהט דארין, דאס ניכט בלאס איינע פערזאן אים דען סערבישען טהראן זיך בעווירבט. ווערע בלאס קאראגיארגיעוויטש אללייז דא, ווירדע פירסט מילאן געוויס פערלארען זיין. נאנין זא ווירדע עס זיך פערהאלטען, ווענן דער מאנטענעגרינישע פירסט ניקאלויס אללעין דיא סערבישע קראנע אויף זיין הויפט זעטצען וואללטע. אללעין עבען וויל קאראגיארגיעוויטש אונד ניקאלויס גלייכצייטיג אום דיא סערבישע רעגיערונג זיך בעווערבען, דירפטע פירסט מילאן גערעטטעט ווערדען. דאס ערינגערט גאנין אן דיא פראנצאזישע רעפובליק. דיעזע ווערע געוויס לענגסט טאדט, ווענן נור איינע פערזאן נאך דעם פראנצאזישען טהראנע שטרעבען ווירדע. אללעין עבען, וויל איינגע דען יונגען נאפאלעאן, אנדערע איינען אויס דער פאמיליע דער בורבאנען, ווידער אנדערע איינען אויס דער פאמיליע דער ארלעאנס צום מאנארכען האבען וואללען — דעסהאלב בעשטעהט נאך הייטע דיא פראנצאזישע רעפובליק! אויף איינעם טהראנע קאנן עבען נור איין מאנן פלאטץ נעהמען. דא אבער דרייא מענגער נאך דעם טהראנע שטרעבען, זא בעקאממט איהן קיינער פאן אללען. אויך קאראגיארגיעוויטש אונד ניקאלויס האבען ניכט אללע ביידע פלאטץ אויף דעם סערבישען טהראנע. דעסהאלב נון ווירד עס דעם פירסטען מילאן האפפענטליך געלינגען, דענזעלבען צו בעהאלטען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

(אויס דעם אונגארישען רייכסטאג.) וויא וויר אין פאריגער נוממער מיטגעטהיילט האבען, ווארדע ביא פאראגראף 1 דעס פערוואלטונגס-געזעטצעס פאן שעדעניער אנטראג געשטעללט, דאס פיר דיא שטאדטע איין בעזאנדערעס געזעטץ געשאפפען ווערדען מאגע. נאכדעם פערשיעדענע רעדנער טהיילס פיר איין זאלך׳ בעזאנדערעס שטאדטע-פערוואלטונגס-געזעטץ, טהיילס דאגעגען געשפראכען האבען, היעלט אויך נאך דער מיניסטער-פרעזידענט טיסא איינע קורצע רעדע, ווארין ער ערקלערטע, דאס ער עס ניכט צוגעבען קאננע, דאס דיא שטאדטע איינע „אויסנאהמע“ בילדען זאללען. דאס פאן דער רעגיערונג איינגעבראכטע געזעטץ ווארדע פיר דאס גאנצע לאנד געמאכט. דיא שטאדטע זינד יא אויך נור טהיילע דעס לאנדעס, אונד האבען זיך זאמיט דעם אללגעמיינען לאנדעס-געזעטצע צו פיגען. היערויף ווארדע צור אבשטיממונג געשריטטען. עס שטיממטען 199 דעפוטירטע פיר דאס פאן דער רעגיערונג איינגעבראכטע אללגעמיינע פערוואלטונגס-געזעטץ; 43 דעפוטירטע שטיממטען פיר דיא שאפפונג איינעס

ליבע פאָן איהרעם זיטצע אונד מאכטע די פער-שידענסטען „קניקסע אונד בוקערל." אלס דער קאָניג די צעללע פערליעס, ריעף איהם די גייס-טעס-קראנקע איין זאָלך לויטעס „עליען" נאך, דאס די וועגדע ערציטטערטען. איינע אנדערע איררזינניגע פרויא ווינשטע דורכאויס, דען קאָניג „אונטער פיער אויגען" צו שפרעכען, דאמיט ער איהר זאגע, וועסהאלב זיא בערייטס זייט 17 מאָנאטען איינגע-שפערט זייא? — דער קאָניג דריקטע דעם די-רעקטאָר דעם שפיטאלס זיינע פאָללע צופריעדענ-הייט אוים איבער די „מוסטערהאַפטע אָרדנונג", וועלכע אין דיעזעם גראָסארטיגען קראנקען-הויזע הערשט.

* (די קאָניגין ביי דער קראנקען מוטטער.) גלייך אונזערער קאָניגין, זינד אויך איהרע שוועסטערן אן דאס קראנקען-בעטט דער מוטטער געאיילט. עס זינד דיעס: די געוועזענע קאָניגין פאָן נעא-פעל, די ערבפרינצעססין העלענע צו טהורן אונד טאקסיס, אונד די גרעפין צו טראני. וויא איין טעלעגראמם פאָם 19. דיעזעס יעדאָך מעל-דעט, איזט דער צושטאנד דער ערקראנקטען זאָ בעדענקליך, דאס די פיער טאָכטער ניכט איינמאל אינים צימער דערזעלבען איינגעלאססען ווערדען קאָננטען. די אַרצטע פירכטען נעמליך, דאס איינע אויפרעגונג דער שווער ערקראנקטען געפעהרליך ווערדען קאָננטע.

* (איין טעסטאמענט, דאס ניכט צור אויספיהרונג קאָממען קאנן.) הערר אנטאָן פאָכס, איבער דעססען טאָד וויר זיינער צייט בעריכטעטען, האט זיין גאנצעס פערמאָגען צו וואָהלטהעטיגען צוועקען בעשטיממט. זאָ פערמאכטע ער אויך איינע בע-דייטענדע סוממע צום בויע איינער יידישען „לאנ-דעס-טויב-שטוממען-אנשטאלט." צו דיעזעם צווע-קע קויפטע דער נעמליכע פערשטאָרבענע אויך איין גרונדשטיק אום 12000 גולדען אן. נון וואָללטע מאן עבען אן דען בוי דער טויב - שטוממען-אנשטאלט שרייטען, אלס זייטענס דעם שטאָדטישען בוי-ראטהעס דיעזעם פאָרהאבען גראָסע שוויע-ריגקייטען ענטגעגענגעזעטצט ווארדען. עס עקסיס-טירט נעמליך איין פלאן צור רעגולירונג דער הויפט-שטאדט. נאך דיעזעם פלאנע מיסטע עבען אן יענער שטעללע, וואָ די אנשטאלט ערבויט ווערדען זאָללטע, איינע שטראסע ערעפפנעט ווער-דען. היעצו מיסטע מאן פאָם בוי-גרונדע 1112 קוואדראט - קלאפטער וועגשניידען. אבער דאנן ווירדע דער גרונד צור אויספיהרונג דעס געביידעס צו קליין זיין. עס פראגט זיך נון: ווען די הויפט-שטאדט ווירקליך „רעגולירט" ווערדען זאָלל, וואס האבען דען היעבייא די אונגליקליכען טויב-שטוממען קינדער פערבראָכען? מיט די שטאדט דאס ערוועהנטע גרונד-שטיק איינבעדינגט האבען, זאָ זאָללטע זיא דאָך פיר דען בוי דער טויב-שטוממען-אנשטאלט איין אנדערעס געאייגנעטעס גרונד-שטיק הערגעבען. פרייליך! די טויב-שטום-מען קאָננען ניכט רעדען. אבער די אונגליקליכען קינדער ווערדען שאָן איינען ווארמען פערטהיידי-גער פינדען!

* (איין געהיימניספאָללער פאלל.) אם 12-טען דיעזעס שטיעגען אים ניי-הייזלער באהנהאָפע צוויי פרויען אוים, די מיט דעם אבענד-צוגע אוים פעסט קאמען. די איינע דער פרויען שיען די געביעטערין, די אנדערע די מאגד צו זיין. די מאגד טרוג אונטער דעם ארמע איינען לענגליכען געגענשטאנד, דער אין ליינוואנד פערפאקט וואר. ביידע איילטען פאָם באהנהאָפע „ציפוס" דער שטאדט צו. אויף דעם וועגע יעדאָך נאהם די מאגד דען לענגליכען געגענשטאנד אונד פערשטעקטע דענזעלבען אונ-טער דאס געביש, וואָרויף ביידע פרויען שנעלל דאפאָנליעפען. איינינע ארבייטער, די דיעס בע-מערקטען, האָלטען דאס פערשטעקטע אוים דעם געבישע הערפאָר, אָפפנעטען די ליינוואנד, אין דער זיא דען טאָדטען קאָרפער איינעם יונגען קינ-דעס פאָרפאנדען. די זאכע ווורדע זאָפאָרט דער פאָליצייא אנגעצייגט, וואָרויף ביידע פרויען איינ-געשפערט ווורדען. ביז יעטצט ווייס מאן ניכט: אָב דא איין קינדעס-מאָרד פאָרליעגע?

* (איבער דאס דאָקטאָר-בוך.) דער הערר רעדאקטער דיעזעס בלאטטעס וואר זאָ פריינדליך, די פאָן מיר בעאבזיכטיגטע הע-רויסגאבע דעס דאָקטאָר-בוכעס אין יודיש-דייטשער שפראכע אנצוצייגען. איך בעאבזיכטיגע ניכט, מיט דיעזעם בוכע איין זאָגענאננטעס „גוטעס גע-שעפט" צו מאכען. מיין הויפטצוועק איזט היעבייא איינציג אונד אללעין, דען יידישען פאמיליען איין בוך אין די האנד צו געבען, וועלכעס איהנען זאָ-וואָהל בעטרעפפס דער ערהאלטונג דער געזונדהייט, אלס ניכט מינדער אין דען פערשיע-דענסטען קראנקהייטס - פעללען פראקטישע אונד לייכט אויספיהרבארע ראטה-שלעגע ערטהיילען זאָלל. איך זעטצטע דאהער דען פרייז איינעס בו-כעס מיט נור 60 קרייצער פעסט, דאמיט אויך אונ-בעמיטטעלטע פאמיליען זיך דאסזעלבע לייכט אנ-שאפפען קאָננען. ביי איינעם זאָלך בילליגען פרייזע מיסטע איך יעדאָך פיעל פערליערען, ווען ניכט מינדעסטענס 1000 פאָרמערקונגען אויף דאס בוך אים פאָראויס געזיכערט ווערען. דא ביז היטע יע-דאָך קוים 500 פאָרמערקונגען איינליעפען, זאָ גענו-גען דיעזע נאָך ניכט צור דעקונג דער ערפאָרדער-ליכען דרוק-קאָסטען. איך מיינערזייטס מאכטע מיך יעדאָך אין קיינע געוואגטע שפעקולאציאָן איינ-לאססען. אין פאָלגע דעססען האבע איך ביז היטע דען דרוק דעס בוכעס נאָך ניכט בעגאָננען. איך ערזוכע דאהער אללע יענע געשעטצטען לעזער דיע-זעס בלאטטעס, וועלכע דאס פאָן מיר צו פעראָפ-פענטליכענדע דאָקטאָר-בוך צו בעציעהען געדענ-קען, איהרע נאמען מיטטעלס איינער קאָררעס-פאָנדענצ-קארטע ביי דער לאָבליכען רעדאקציאָן דער „יידישען פעסטער צייטונג" ביז מיטטע פעבער פאָרמערקען לאססען צו וואָללען. איזט ביז דאהין די ערפאָרדערליכע צאהל דער פאָרמערקונגען בייזאממען, זאָ בעגיננט דער דרוק דעס דאָקטאָר - בוכעס אונפערציגליך אנפאנגס מערץ. איך פערהאררע מיט דער ביטטע איינער אללזייטיגען טהיילנאהמע אין אללער האָכאכטונג

דאָקטאָר מאָזעס טהאל.

* (די איבערשוועממונגס-געפאהר) איזט היער זייט געסטערן זעהר בעדענקליך געוואָרדען. דאס וואססער דער דאָנוי ערייכטע איינע האָהע פאָן ביינאהע 16 פוס איבער נולל. דער גראָסע אייז-שטאָס שטעהט נאָך אים-מער פעסט, זאָללטע זיך נון דערזעלבע פלאָטצליך אין בעוועגונג זעטצען אונד אירגענדוואָ אין שטאָ-קונג געראטהען, זאָ דאס דער אבפלוס דעס וואס-סערס פערהינדערט ווירד, דאנן קאנן זיך היער די שרעקליכע איבערשוועממונג פאָם יאהרע 1838 וויעדערהאָלען. עס זינד היער בערייטס אללע פאָרזיכטס - מאסרעגעלן געטראָפפען וואָרדען, אי-בעראלל שטעהען קליינע אונד גראָסערע רעט-טונגס-שיפפע. פיעלע קאנאָלע זינד בערייטס אבגע-שפערט וואָרדען.

געשעפטסבעריכט

פעסטער-פרייזע.

ווייצען פער פריה-יאהר 9.44—9.50 גולד.
האפער פער פריה-יאהר 8.57 — 8.64 גולד.
קוקורוץ פער מאי-יוני 5.14 – 5.20 גולד. —
אללעס פער מעטער-צענטנער.

פעסטער שלאכט-פיעהמארקט. דער אויפ-טריעב אויף דעם געסטריגען היער שטאטטגעפונדענען שלאכטפיעהמארקטע בעטרוג 1389 שטיק. מילך-קיהע 186 שטיק. פרייזע פיר אָכסען 43 — 48.50 פל. פיר קיהע 43 — 46.50 פל. פיר ביפפעל — — פל. פער 100 קי-לאָגראמם שלאכט-געוויכט, וואממע פערצעהרונגס-שטייער. דאס געשעפט וואר שוואך.

וויענער פרייזע.

ריבאל 43.90 - 44.30 גולדען. —
לייגאל 34¾—35 גולדען.—
פעטראָלעאום 20.90 גולד. אללעס פער 100 קילאָגראמם.
שפיריטוס 24¼—24½ גולד צו 10.000 ליטער-פערצענט. —

לאָטטאָ-ציעהונג פאָם 19טען יענער 1876.

הערמאננשטאדט	38	80	2	43	5
לעמבערג	73	59	62	22	2
פראג	48	55	50	72	79

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער : מאיר בר״י רייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
ווייצען, נייער באנאטער	72.8	8.25 — 8.15
" "	73.7	8.55 — 8.35
" "	74.6	8.85 — 8.65
" "	75.5	9.35 — 9.15
" "	76.4	9.75 — 9.55
" "	77.3	10.15 — 9.95
" "	78.3	10.35 — 10.25
" טהייס	72.8	8.55 — 8.35
" "	73.7	8.85 — 8.65
" "	74.6	9.15 — 8.95
" "	75.5	9.55 — 9.35
" "	76.4	9.95 — 9.75
" "	77.3	10.25 — 10.05
" "	78.3	10.35 — 9.95
" פעסטער באדען	72.8	8.15 — 8.05
" "	73.7	8.45 — 8.25
" "	74.6	8.75 — 8.55
" "	75.5	9.05 — 8.95
" "	76.4	9.65 — 9.45
" "	77.3	10.05 — 9.85
" "	78.3	10.25 — 10.15
" ווייסענבורגער	72.8	8.55 — 8.35
" "	73.7	8.85 — 8.65
" "	74.6	9.15 — 8.95
" "	75.5	9.55 — 9.35
" "	76.4	9.95 — 9.75
" "	77.3	10.25 — 10.05

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
קאָרן	72	7.35—7.15
גערסטע מאלץ	62	8.20—6.70
גערסטע פוטטער	62	6.45—5.95
האפער	41	8.—7.67
קוקורוץ באנאטער		—.—
" נייער	73	4.50—4.40
הירזע		5.20—4.80

טערמין-פרייזע		פער 100 קילאגראמם
ווייצען	פער דעצעמבער	—.—
	" פריהיאהר	9.44 —
קאָרן	" דעצעמבער	—.—
קוקורוץ	" מאי-יוני	5.19 —
גערסטע		— —
האפער	" דעצעמבער	—.—
"	" פריהיאהר	8.57 —
רעפס	" אויג.-סעפט.	—.—

באללען-מעהל

		קי. פל.
נוממער	0	22.50
"	1	21.60
"	2	20.75
"	3	19 —
"	4	17.75
"	5	16 —
"	6	14 —
"	7	12.50
"	8	9.50
"	8½	7.75

שפיריטוס :		
אלטע	מעשהרע פרעסהעפע	24.75
נייע	" כארטאפפעל	23.30

קורז-טאבעללע פאָם 20. יענער.

געלד-קורז

	קי. פל.
זילבער-אגיא	105.55
דוקאטען	5.42
עסטרייך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	9.22
נאפאלעאָנדאָר	9.22
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	57.05
20 מארקשטיקע	11.38

לאָזע.

	קי. פל.
1839-ער ראָטהשילד-לאָזע גאנצע	238.50
דעטטאָ " פינפטעל	235.50
1854-ער 4 פערצענטיגע שטאאטס-לאָזע	106.25
1860-ער " " גאנצע	112.15
דעטטאָ " " פינפטעל	123 —
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	133.75
דעטטאָ " 50 "	153 —
דאָנא רעגולירונגס "	21 —
טהייס-לאָזע	24.75
קרעדיט-לאָזע	161.50
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	28 —
ראאב-דאמפשיפפ-פאהרט-לאָזע	94.75
אינסבריקער לאָזע	18.50
קעגלעוויטש " צו 10 גולדען	15.50
קראקויער " " 20	14.75
אָפנער " " 40	29.25
פאלפי " " 40	28 —
רודאלפס-לאָזע " 10	13.60
סאלם-לאָזע " 40	37.50

לאָזע.

	קי. פל.
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	16.50
סט. גענאָיס " " 40 "	32.25
סטאניסלויער " " 20 "	18.56
טריעסטער " " 100 "	113.50
דעטטאָ " " 50 "	61 —
וואלדשטיין " " 20 "	23.75
ווינדישגרעטצער " " 20 "	23.50
אונגארישע פרעמיענלאָזע צו 100 גולד.	75.90
דעטטאָ צו 50 גולדען	75.90
?יענער לאָזע	100 —

וועַרטה-פאפיערע.

	קי. פל.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	76.50
טעמעשוואר-באנאטער	76.50
זיבענבירגישע	76 —
גאליציטשע	86.25
בוקאָווינער	85.20
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	99 —
וויינצעהענט-אבלאָזונגס-אָבליגאציאָנען	74.25
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרע-דיט צו 5 איינהאלב פערצענט	85.75
דער אונגארישען היפאָטעקען באנק צו 5 איינהאלב פערצענט	81 —
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פער-צענט	85.50
דעטטאָ צו 6 פערצענט	88 —
דער פעסטער קאָממערציאל-באנק	89.50

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS
Budapest, 1876. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

סען נון דיא פּראָצעס-שפּעזען אים בעטראַגע פֿאָן 117 גולדען טראַגען. איינער דער קויפֿלײטע זאגטע היעראויף צום ריכטער: „עס ווירדע אונס ליעבער זיין, ווענן בעלא האָניק דאָך אלס יודען-פֿיינד איינגעטרעטען װערע. זיינע יודען-פֿריינדליכקייט קאָממט אונס גאר צו טהייער צו שטעהען!“

* (איין רוססישער יודע אונד איינע ענגלישע יידין.) איין רוססישער יודע אוים ריגא קאם נאך שעפּ-פֿיעלד אין ענגלאנד. דאָרט זאה ער איין יידישעס מעדכען, אין וועלכעס ער זיך פֿערליעבטע. אינצווישען וואר אבער דאס מעדכען פֿערריזט, וועלכעס פֿאָן דער ליעבע דער רוססישען יודען ניכט איינמאל טרוימטע. דער רוססישע יודע שפּראך נון מיט דעם פֿאטער דעם מעדכענס. דיעזער ערקלערטע, ער האבע געגען דיעזען הייראטס-פּלאן ניכטס איינצוּווענדען, ווענן דיא טאָכטער היעמיט צופֿריעדען זיין ווירד. דער רוסישע יודע נאהם זאָפֿאָרט 2 פּפֿונד שטערלינג (צוואנציג גולדען) אוים דער טאשע, וועלכע דעם מעדכען אלס רייזע-שפּעזען געשיקט וואורדען, דאמיט זיא נאך הייזע קאָממע. דאס מעדכען טראף וועניגע טאגע שפּעטער ווירקליך אים הייזע איהרעס פֿאטערס איין. דער רוססישע יודע שטאטטעטע דערזעלבען זאָפֿאָרט איינען בעזוך אב, בייא וועלכער געלעגענהייט ער פֿאָן דעם מעדכען דיא קורצען וואָרטע צו הערען בעקאם: „איך מאג קיינען רוססישען יודען צום מאננע!“ — אבער איין רוססישער יודע לאסט זיך ניכט זאָ לייכט אבשרעקען. טאגס דאראויף עראשיען ער אין בעגלייטונג פֿאָן צווייא אנדערען מעננערן נייערדינגס אין דער וואָהנונג דעם מעדכענס: וועהרענד דעם געשפּרעכעס פֿאסטע ער איהרע האנד, דריקטע אויף איינען פֿינגער דערזעלבען איינען גאָלדענען רינג, אונד שפּראך דיא וואָרטע: „הרי את מקודשת לי!“ דאס מעדכען ריס זיך זאָגלייך לאָז, וואָראויף דער רוסישע יודע איהר צווייא אהרפֿייגען מיט דען וואָרטען ערטהיילטע: „ליעבער וויל איך דיך טאָדטען, בעפֿאָר דוא איינען אנדערען הייראטען זאָללסט!“ דיעזער ווילדע מאנן וואורדע זאָפֿאָרט פֿאָן דער פּאָליצייא ערגריפֿפֿען אונד איינגעשפּעררט. דאס מעדכען ערשיען גלייך דאראויף פֿאָר דעם ריכטער, דען זיא ערזוכטע, דען טאָללען רוססען ניכט בעשטראָפֿען צו וואָללען. ער וואורדע דענן אויך ענטלאססען, נאכדעם ער פֿערשפּראָכען האט, קינפֿטיגהין קיין מעדכען „געוואלטזאם“ הייראטען צו וואָללען.

* (איינע רעוואָלוציאָן אים קליינען.) אין ניצקידאָרף (טעמעשוואַר קאָמיטאט) מאכטען דיא בויערן דיעזער טאגע איינע קליינע רעוואָלוציאָן. זיא בעהויפּטעטען נעמליך, דאס דער דאָרפֿס-נאָטער איבער דיא געלדער פֿאלשע רעכנונגען אבלעגט. דער נאָטער בעגאב זיך אלזאָ אים פֿעראיינע מיט דעם ריכטער צו דעם שטוהל-ריכטער נאך בוזיאש, אום זיינע רעכנונגען דאָרט פּריפֿען צו לאססען. אינצווישען דראנגען אבער דיא בויערן אין דיא וואָהנונג דעם נאָטערס איין, וואָ זיא אללעס מאָבעל צערשמעטטערטען אונד דיא דראָהונג אויססטיעססען, דען נאָטער זעלבסט, ווענן ער צוריקקאָממט, איינעם הונדע גלייך טאָדטצושלאגען. דיא פֿרויא דעם נאָטערס, וועלכע מיט פֿיעלער מיהע פֿאָר דער וואוטה דער בויערן זיך געררעטטעט האט, טעלעגראַפֿירטע זאָגלייך איהרעם מאננע נאך בוזיאש, דאס ער ניכט נאך הייזע קאָממע, דא זיין לעבען אין געפֿאהר שוועבע. דער שטוהל-ריכטער אים בוזיאש בעגאב זיך היעראויף מיט איינען בעוואַפֿפֿנעטען פאנדורען נאך ניצקידאָרף, אום דען בויערן-אויפֿשטאנד צו אונטערדריקען. אבער דאס גינג עבען ניכט זאָ לייכט, וויא דער העררן שטוהל-ריכטער זיך דיעס פֿאָרשטעללטע. דיא בויערן ערגריפֿפֿען נעמליך דען שטוהל-ריכטער זאממט זיינען פאנדורען אונד שפּעררטען אללע אינסגעזאממט אין איינען גראָססען שווינע-שטאלל איין. עס מוסטען דענן אויך 140 מאנן מיליטער אבגעזענדעט ווערדען, אום דיא איינגעשפּעררטען צו בעפֿרייען. דער גאנצע לערם ענטשטאנד דורך איינען מענשען, דער אין מעקסיקאָ אלס פֿרייוויללינגער דיענטע. דער וויל נעמליך זעלבסט נאָטער ווערדען, וועסהאלב ער דאס פֿאָלק געגען דען אלטען נאָטער אויפֿהעטצטע. גאנץ מערקווירדיג זינד אבער דיא פֿאָדערונגען, וועלכע דיא בויערן שטעללען, אום איהרע וואפֿפֿען (אויסהאקען אונד מיסט-גאבעלן בעשטעהענד) ניעדערצולעגען. עס לויטען דיעזעלבען: 1) דער אלטע נאָטער דארף ניכט צוריקקאָממען, זאָנסט ווירד ער טאָדטגעשלאגען; 2) דער פֿרייוויללינגע, דער דיא גאנצע העטצע פֿעראורזאכט האט, מוס דאָרפֿס-נאָטער ווערדען; 3) דער אָרטס-ריכטער דארף קיינע צישריפֿט דער בעהאָרדע אין אונגארישער שפּראכע אננעהמען, זאָנדערן צעררייססען אונד צוריקשיקען; 4) דיא פֿרויא דעם נאָטערס זאממט קינדערן מיססען אוים דעם דאָרפֿע געיאגט ווערדען אונד דעססען פֿערמאָגען מוס אונטער דיא בויערן פֿערטהיילט ווערדען; 5) דיא יעטציגען אָרטס-פֿאָרשטעהער, וועלכע ביים אלטען נאָטער האלטען, מיססען זיך צום טייפֿעל פּאקען, דא אנדערע געוועהלט ווערדען זאָללטען, וועלכע אנהענגער דעם נייען נאָטערס זינד. — עס איזט זעלבסט-פֿערשטענדליך, דאס דיא 140 מאנן מיליטער זיך אים דיעזע פֿאָדערונגען וועניג קיממערטען. זיא נאהמען פֿיעלמעהר דיא הויפּט-רעדעלס-פֿיהרער אונד ליעסען זיא אין דען קערקער ווערפֿען. אללערדינגס איזט דיא קליינע רעוואָלוציאָן אָהנע „בלוט-פֿערגיעסען“ אונטערדריקט וואָרדען. — פֿיעל שלעכטער פֿיעל עס אבער מיט איינער אנדערן בויערן-רעוואָלוציאָן אוים, דיא עבענפֿאללס דיעזער טאגע אין בוגראָוויץ (קראָאציען) זיך ערייגנעטע. דאָרט וואָללטען דיא בויערן דער הערשאפֿט ניכט דען צעהענט מעהר געבען. עס מוסטען זשאנדארמען אויסריקען. דא יעדאָך דיא בויערן זיך ניכט אָהנע וויטערעס ערגעבען וואָללטען, פֿאנד איין בלוטיגער צוזאממענשטאָס שטאטט, וואָבייא פֿיער בויערן ניעדערגעשאָססען, פֿיעלע אנדערע וויעדער לעבענסגעפֿעהרליך פֿערוואונדעט וואורדען. עס מוסטע אויך דא אוים אגראם מיליטער געהאָלט ווערדען, אום דעם אויפֿשטאנדע איין ענדע צו מאכען. — וויר קאָננען היעבייא ניכט דיא בעפֿירכטונג אונטערדריקען, דאס דיעזע אויפֿשטענדע אויך איינען פּאָליטישען כאראקטער האבען קאָננען. מאן וויים יא, דאס אים זידען אונגארנס אונטער דען פֿערשיעדענן נאציאָנאליטעטען געגען אונזערן שטאאט איממער געהעטצט ווירד. זאָנסט העטטע דאָך איין דאָרף ניכט דען מוטה, געגען דען געברויך דער אונגארישען שפּראכע אנציקעמפֿפֿען. עבענזאָ וועניג העטטע עס איין אנדערעס דאָרף געוואגט, דען צעהענט דער הערשאפֿט צו פֿערווייגערן, אינזאָלאנגע דיעזע אבגאבע דורך דאס לאנדעס-געזעטץ ניכט אויפֿגעהאָבען וואורדע. דיא רעגיערונג ווירד איבער דיעזע געפֿעהרליכע בעוועגונג אונטער דעם בויערן-פֿאָלקע איין „וואכזאמעס אויגע“ האבען מיססען.

* (רגל תחת רגל.) איין היעזיגעס דייטשעס בלאטט, וועלכעס איבריגענס ניכט פֿיעל צו טרויען איזט, ברינגט פֿאָלגענדע קאָמישע געשיכטע: אין איינעם דאָרפֿע אונווייט פֿאָן עפּעריעס, פֿערליעבטע זיך איין רייכער גוטס-בעזיטצער אין איין ארמעס יידישעס מעדכען, וועלכעס ער הייראטען וואָללטע. דאס מעדכען ליעבטע וואָהל אויך דען יונגען אונד רייכען גוטס-בעזיטצער, דאָך וואָללטע דאסזעלבע פֿאָן איינער הייראטה ניכטס וויססען. מאן ווירדע נון גלויבען, דאס יידישע מעדכען וואָללטע אוים רעליגיאָנס גרינדען פֿאָן איינער פֿערהייראטונג מיט דעם קאטהאָלישען גוטס-בעזיטצער ניכטס וויססען: דאָך האטטע דאס מעדכען איין גאנץ אנדערעס געהיימניס אויף דעם הערצען. זיא האטטע נעמליך זייט יאהרען איין העפֿטיגעס ליידען אם לינקען פֿוסע: אללע ארצטע קאָננטען דא ניכט העלפֿען. זיא ערקלערטען פֿיעלמעהר, דאס מעדכען מיססע באלד אן דעם שמערצהאפֿטען פֿוסע גענצליך לאהם ווערדען. דאס וואר

פֿאָרוועררטס, אונד בראכטען [illegible] נעפֿאנגענען אין דאס שלאָס, וואָ זיא ריטטער שטעפֿאן, דער זיא שאָן אונגעדולדיג ערוואַרטעטע, פֿריידיג עמפּפֿאנגען האטטע. ער ערשראק אבער, אלס ער דיא הדסה אָהנמעכטיג אונד טאָדטען-בלאס ליעגען זאה. דיא אלטע אננא, וועלכע פֿאָן איהרען פֿיהרערן לאָזגעלאססען וואורדע, וואַרף זיך יאממערנד איבער דיא אונגליקליכע הין.

„איילעט, איילעט! (ריעף דער ריטטער ציטטערנד) טראגעט זיא אין דאס צימער, דאס זיא זיך ערהאָלע. אָ, גאָטט, ערהאלטע זיא מיר!“

„זאָלל אויך דיא אלטע העקסע דא מיטקאָממען?“ (פֿראגטע זיין דיענער.)

„געוויס! געוויס! (ערווידערטע דער ריטטער) דיא אלטע דא ליעבט דיעזעס שאָנע מעדכען, זיא איזט מיר האָכסט וויללקאָממען. דיא אלטע איזט יא איינע בראווע קאטהאָליקין, זיא ווירד שאָן דאס איהריגע טהון.“

דיא אָהנמעכטיגע וואורדע איבער דען פֿרייען רוים נאך דעם לינקען פֿליגעל דעס שלאָססעס געבראכט, וואָ אייניגע נאך גוט ערהאלטענע צימער צו איהרער אויפֿנאהמע בערייט וואַרען. שטעפֿאן האטטע אללעס מאָגליכע אנגעווענדעט, דיא איינריכטונג זאָ בעקוועם אלס מאָגליך צו מאכען. אלס נון הדסה אין איין גוט איינגעריכטעטעס בעטט געלעגט וואורדע, קאם זיא צו זיך. ריטטער שטעפֿאן איילטע פֿריידיג צו דעם מעדכען — אונד אלס דיעזע איהן ערבליקטע, פֿערבארג זיא איהר בלייכעס געזיכט מיט ביידען הענדען אונד יאממערטע לויט אויף.

„שאָנע האדאססאה! (ריעף ער) ערשרעקעט ניכט! בליקעט מיך נור אן. איבערצייגעט אייך, דאס איין פֿריינד פֿאָר אייך שטעהט, דעססען נעהע אייך בערוהיגען קאנן.“ —

„אָ, הייליגער גאָטט! (יאממערטע זיא) גאָטט אים הימעל, פֿאטער דער פֿערלאססענען וואייזען-קינדער, ערבארמע דיך מיינער! האסט דוא מיך דענן גאנץ זאָ פֿערשטאָססען? איך בין עלענד, הילפֿלאָז אונד פֿערלאססען. פֿאָן מיינער מוטטער טאָדטען בין איך פֿאָרטגעריססען, אין מיינעם גראָססטען שמערצע ווערדע איך אין פֿיינדליכע געוואלט געגעבען. אָ, מיינע מוטטער! ציעהע דיין קינד דיר נאך, לאסס מיך ניכט אללײן אין דיעזער שלעכטען וועלט!“

„איך עהרע אייערען קינדליכען שמערץ (זאגטע ריטטער שטעפֿאן), איך וויל אייערע גערעכטע טרויער ניכט שטאָרען, איך ענטפֿערנע מיך, אום אייך ניכט צו בעלעסטיגען. דאָך פֿריהער מוס איך אייך נור וועניגע וואָרטע צו אייערער בערוהיגונג זאגען. איהר זייד ניכט פֿערלאססען אונד אייך ניכט אין פֿיינדליכער געוואלט. איהר זייד בייא איינעם פֿריינדע, דער זיך אייערער אננימט. איך האבע דיעזעס מיטטעל ערגריפֿפֿען, אום דיא, וועלכע איך זאָ הערצליך ליעבע, צו רעטטען. וויססעט נון, דאס אללע יודען אין יאָרק אונרעטטבאר פֿערלאָרען זינד. אללע האבען זיך געגען אייך פֿערשוואָרען!“

„זאָ העלפֿעט איהנען!“ (ריעף אננא.)

„האבע איך דיא מאכט דאצו? (זאגטע שטעפֿאן) וואס איך קאָננטע, האבע איך געטהאן. איך האבע אייך היעהער בריינגען לאססען. אין דיעזען פֿעסטונגס-מויערן פֿינדעט איהר זיכערהייט. אויסערהאלב דערזעלבען קאָננטע איך אייך ניכט בעשיטצען!“

„זאָ העטטעט איהר מיך דרויסען לאססען זאָללען! (זאגטע הדסה) וויל איך דענן לעבען, ווענן מיין פֿאָלק פֿערניכטעט ווירד, ווענן אללע אונטערגעהען, דיא איך ליעבע! אָ, מיין עדלער יאָססען, מיין צווייטער פֿאטער! מיין טהייערער דין יוסף! אויף אייך לויערט דער אבשייליכע מאָרד! וועהע מיר! וועהע, דאס איך ניכט מיט אייך שטערבע.“ —

„פֿערווערפֿעט ניכט דאס לעבען זאָ לייכט! (זאגטע שטעפֿאן) דאס לעבען האט זיינען ווערטה, דען איהר אין אייערעם טיעפֿען שמערצע פֿעראכטעט. אבער איהר ווערדעט שאָן רוהיגער ווערדען אונד דען ווערטה דעם לעבענס וויעדער שעטצען לערנען. אונד דאנן — פֿערצווייפֿעלט ניכט! פֿיעללייכט קאָננטען יאָססען אונד דאָן יאָזעף געררעטטעט ווערדען! נור אייך צו ליעבע ווערדע איך זיא רעכטצייטיג ווארנען לאססען!“

„טהועט דאס אלזאָגלייך! (זאגטע הדסה) לאססעט מיך איהנען שרייבען!“

„לאססעט אונס מאָרגען דאפֿאָן שפּרעכען! (זאגטע שטעפֿאן) פֿיר הייטע קאנן נאך ניכטס געשעהען, איהר בראויכעט פֿיר יעטצט רוהע. — שלאפֿעט וואָהל מיינע ליעבע האדאססאה. מאָגע איין זאנפֿטער שלאף אייך ערקוויקען.“ —

„ערלויבעט מיר נאך איין וואָרט מיט אייך!“ (זאגטע אננא צו שטעפֿאן.)

„וואס וואָללט איהר, שפּרעכעט!“

„ניכט היער! ערלויבעט מיר, אייך אינס פֿאָרצימטער צו בעגלייטען!“

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

בעזאָנדערן שטאָדטע-פערוואלטונגס-געזעטצעס; 166 דעפוטירטע פערליעסען יעדאָך דאס הויז פאָר דער אבשטיממונג, דאמיט זיא ניכט געגען דיא רעגיערונג שטיממען מיססען. דיא רעגיערונג האט אלזאָ ווידער איינען זיעג עררונגען. ערנסט שימאָני יעדאָך, דער, וויא וויר בערייטס געריכטעט, אן דיעזער פערהאנדלונג ניכט טהיילגענממט אונד מיט זיינער אייסערסט-לינקען פארטייא זיך נאָך אימממער אייף דער גאלעריע בעפינדעט, שריע פאָן דער האָהע הערונטער: „דיא ריעגיערונג האט זיך מיט דעם זיעגע ניכט צו פרייען, דענן איהרע אנהענגער ווערדען אימממער וועניגער. פריהער שטיממטען פיר דיא רעגיערונג 270 דעפוטירטע, שפעטער שאָן נור 235; נאָך פאָר וועניגען טאגען האטטע דיא רעגיערונג 217 שטיממען, היינטע יעדאָך בלאָס נור 199 שטיממען. ווענן דאס זאָפאָרט געהט, ווירד דיא רעגיערונג באלד קיינע שטיממענמעהרהייט האבען!“ — דיא דעפוטירטען זאהען איינאנדער לעכעלנד אן, וואָרויף דער פרעזידענט ג י צ י זאגטע: „איך ווערדע דעם שקאנדאלע דער אייסערסט-לינקען פארטייא דאָרט אָבען באלד איין ענדע מאכען. ווענן זיא ניכט אים הויזע ערשיינען אונד אן דען פערהאנדלונגען טהיילנעהמען, ווערדע איך איהנען צום מאָנאטע דאס דעפוטירטענגעהאלט ניכט אויסצאהלען לאססען! איך בין איבערצייגט, דאס זאָבאלד עס זיך „אום געלד“ האנדעלט, דיא לייטע ניכט בלאָס אינ'ס פארלאמענט קאָממען, זאָנדערן זאגאר פיר דיא רעגיערונג שטיממען ווירדען. דיא רעגיערונג ברויכט אלזאָ אום דיא פערמינדערונג דער שטיממענ-מעהרהייט ניכט צו זאָרגען. איך האבע יא דאס מיטטעל געפינדען, וואָדורך איך דיא אייסערסט לינקען פיר דיא רעגיערונג שטיממען ווערדען!“ דיעזער געלונגענע שפאס דעם גרייזען גיצי ריעף נאטירליך איינע אללגעמיינע היטערקייט הערפאָר. (זעלבסט-פערשטענדליך איזט דאס נור איין וויטץ.)

* (דיא אנדראשי'שען ראטה-שלעגע) זינד, וויא זאָעבען אויס פעטערסבורג געמעלדעט וואורדע, ענדגילטיג פעסטגעשטעללט. אייך ענגלאנד גאב היעצו בערייטס זיינע צושטיממונג — נור אום בעטרעפף איינער „איינצעלהייטען“ וויל זיך ענגלאנד נאָך איינינע בעמערקונגען ערלויבען. דיעזע איינצעלהייטען זאָללען איינפאך אין דעם פערלאנגען בעשטעהען, דאס דער טירקייא ניכטס וועגגענאָממען ווערדע! אים אללגעמיינען זאָלל גראף אנדראשי ג ע ג ע ן דען פלאן זיין, דאס דיא הערצעגאָווינא אונד באָסניען אן אונזערע מאָנארכיע אנגעשלאָססען ווערדע. דער סולטאן איזט גערנע בערייט, דיא ראטה-שלעגע אנצונעהמען. דאָך נור אונטער דער בעדינגונג, ווענן דיא רעוואָלוציאָן אין דער הערצעגאָווינא היעדורך איהרען א ב ש ל ו ס פינדע. שאָן נעכסטער טאגע ווערדען דיא ראטה-שלעגע דעם סולטאן מיטגעטהיילט אונד זאָדאן אויך אין דען צייטונגען פעראָפפענטליכט ווערדען.

* (גרענצ-פערלעטצונגען.) דיא טירקען וואָללען נאָך אימממער קיינע אָרדנונג לערנען. — אם 17-טען דיעזעס האבען נעמליך טירקישע סאָלדאטען ניכט וועניגער אלס 150 שיססע אייף עסטעררייכישע אונטערטהאנען אבגעפייערט. עס וואַרען דיעס פריעדליכע בויערן אונד האנדווערקער, וועלכע אייף איינען יאהרמארקט גינגען, אונד זיך אום דען גאנצען לערם אין דער הערצעגאָווינא געוויס ניכט קיממערן. וואהרליך! דיא טירקען פערדיענען ניכט איינמאל דיא אנדראשי'שען ראטה-שלעגע. דער גוטע „ראטה“ הילפט זאָלכען לייטען אָהנעהין ניכט; פיעללייכט ניטצען דענזעלבען נאָך עהער גוטע ש ל ע ג ע.

* (פרינץ באָנאפארטא אונד דאס העבראעישע.) אין לאָנדאָן לעבט איין נעפפע דעם קאיזערס נאפאָלעאָן I, נאמענס לוציאן באָנאפארטא. דיעזער איזט זייט לאנגע אלס גראָסער געלעהרטער אונד שפראכ-פאָרשער בעריהמט. ער קעננט אייך דיא העבראעישע שפראכע רעכט גרינדליך. זיין לשון הקדש-שטיל איזט אויסגעצייכנעט. שאָן אלס יונגעס קינד זאָלל ער גאניץ „תנ"ך“ אויסווענדיג געוואוסט האבען. וויא איינע ענגלישע צייטונג נון בעריכטעט, שטודירט יעטצט פרינץ באָנאפארטא גאניץ „שם אונד ראשונים“ דורך. קורץ, ער וויל אייך אללעס וויססען, וואס אים יודענטהומע זייט אבשלום דער „ספרי קדש“ געשריעבען וואורדע. ער לאסט זיך היערין זעהר פלייסיג אונטעררייכטען פאָם זאָהנע דעם לאָנדאָנער אָבער-ראבבינערס דאָקטאָר א ד ל ע ר. אנלענגסט האט ער זאָגאר אין בעגלייטונג דעם ערוועהנטען העררן אָבער-ראבבינערס איינע רייזע אין גאניץ ענגלאנד אונטערנאָממען, אום דיא יידישען שולען צו בעזוכען. — דיעזע מיטטהיילונג איזט געוויס אז אונד פיר זיך רעכט מערקווירדיג. נאָך מערקווירדיגער איזט אבער דער ג ר ו נ ד, וועסהאלב דיעזער פרינץ זאָ פיעל מיט דען יידישען רעליגיאָנס-וויססענשאפטען זיך בעפאסט. ער איזט נעמליך, גלייך פיעלען אנדערען פאָרשערן, דער מיינונג, דאס דיא ענגלענדער פאָן דען „עשרת השבטים“ אבשטאממען. דער פרינץ לעבט אייך אין דער פעסטען איבערצייגונג, דאס „משיח“ באלד קאָממען מיססע. נון גלייבט ער, אויס דען פערשיעדענען יידישען שריפטען הערויספינדען צו קאָננען, אָב דיא ענגלענדער ווירקליך פאָן דען „עשרת השבטים“ אבשטאממען, אונד אָב דיעזעלבען, ווענן „משיח“ קאָממט, עבענפאללס נאָך „ארץ ישראל“ וואנדערן ווערדען. אין גאניץ ענגלאנד מאכען דיא פאָרשונגען דעם פרינצען גראָסעס אויפזעהען.

* (יודענ-פריינד, אָדער ניכט?) אין איינעם אין לאָשאָניץ ערשיינענדען בלאטטע שריעב איינער אונטער אנדערעם פאָלגענדע צייליען: „וויר בעדויערן אייפריכטיג, דאס אונטער אונזערען י י ד י ש ע ן מיטבירגערן זאָ פיעלע איהרע בירגער-רעכטע מיסברויכען. דיא געווינזוכט דיעזער יודען קעננט קיינע גרענצע; זיא קיממערן זיך ניכט אום דיא געבאָטע דער זיטטליכקייט, דעס אנשטאנדעס אונד דער מענשליכקייט!“ — דיעזער פאָרוואורף וואורדע נאמענטליך געגען דיא יידישען געטריידע-הענדלער אין לאָשאָניץ געריכטעט, וועלכע זיך פערבינדעט האבען, דאס געטריידע ניכט מעהר פער „האָל-מאס“ (קיבעל, מעטצען), זאָנדערן פער ג ע ו ו י כ ט צו קויפען. אויס דיעזעם איינפאכען גרונדע ענטשטאנד דיעזער בעליידיגענדע פאָרוואורף. זעכס יידישע געטריידע-הענדלער אין לאָשאָניץ פאנדען זיך היעדורך אין איהרער עהרע פערלעטצט. זיא שטרענגטען דאהער געגען דען שרייבער דער ערוועהנטען בעליידיגענדען צייליען, איינען געוויססען בעלא האָניק, ביים פעסטער פרעסגעריכטע איינע קלאגע אן. דיעזער טאגע פאנד דענן אייך דיא אינטערעססאנטע פערהאנדלונג היער שטאטט. הערר בעלא האָניק פערטהיידיגטע זיך היעבייא דאָך מיט פיעלעם געשיקע. ער זאגטע אונטער אנדערעם: איך בין קיין יודענ-פיינד. איך קאנן דען בעוויז ליעפערן, דאס דיא מייסטען מיינער פריינדע אין לאָשאָניץ עבען י ו ד ע ן זינד. נאָך מעהר! איך האבע בייא מיר איינען געדרוקטען ארטיקעל, וועלכער דען טיטעל פיהרט: „צור יודענ-פראגע“. אויס דעמזעלבען קאנן מאן לייכט ערזעהען, דאס איך פיר דיא רעכטע דער יודען אימממער מיט אייפריכטיגעם אייפער איינגעשטאנדען בין. עס ווערע דאהער לעכערליך צו גלויבען, דאס איך דיעסמאל יענע צייליען, פיר וועלכע איך אנגעקלאגט וואורדע, אויס האס געגען דיא יודען געשריעבען העטטע. איך האבע נור דאס פערפאהרען דער געטריידע-הענדלער איינער קריטיק אונטערצאָגען. דאס דיעזע געטריידע-הענדלער צוגלייך י ו ד ע ן זינד, איזט וואָהל דאָך נור איינער צופאלל. איך ביטטע דאהער, דא מיר קיינע באָזע אבזיכט ביים ניעדערשרייבען דער ערוועהנטען צייליען פאָרגעשוועבט האט, אום גיטיגע פריישפרעכונג!“ דער אנגעקלאגטע וואורדע ווירקליך, נאכדעם ער זיך אלס „יודענ-פריינד“ ערקלערטע, מיט 10 געגען 2 שטיממען פרייגעשפראָכען. דיא זעכס יידישען געטריידע-הענדלער מיס-

פאָלליעטאָן.

דיא יודען אין ענגלאנד.

(54-טע פאָרטזעטצונג.)

„אורזולא מיינט עס גוט מיט דיר! (זאגטע פעפפי נאָך איינעם שארענ-פראָהען געלעכטער) זיא האט עס גוט מיט דיר אים זיננע, זיא איבערגיבט דיך איינעם פאָרנעהמען בעשיטצער, דער דיך צור אנגעזעהענען דאמע מאכען ווירד, וועהרענד דיין פערוואָרפענער שטאמם אונטערגעהט.“

„יא, (שטאָטטערטע אורזולא) איך האבע אן אייערע ערהאלטונג געדאכט. איהר ווערדעט איינסט נאָך מיינע בעמיהונג אנערקעננען, איהר ווערדעט איינע גראָסע דאמע זיין; בייא אייערעם יודענ-יונגען קאָננטעט איהר אָהנעהין יכט ווייט קאָממען.“

„אום גאָטטעס ווילען! (שריע הדסה) זאגע מיר אורזולא, וואס צאהלט מאן דיר פיר דיעזען פערראטה אונד פערקויף? איך וויל דיר דאס דרייפאכע געבען, בעשטיממע זעלבסט דען פרייז, אבער בעפרייע מיך! זיעה היער מיינע טאָדטע מוטטער, וועלכע דיך דיינער נאָטה ערבארמטע, וועלכע דיך אויס דעם ביטטערן עלענד צו זיך אינס הויז נאהם. וויא קאננסט דוא עס איבער דיין געוויססען ברינגען, איהרע טאָכטער זאָ אינס שרעקליכסטע עלענד צו שטירצען? בעזינגע דיך אורזולא, ווענן דוא איין הערץ האסט. נאָך איזט עס צייט! פיהרע מיך צו יאָססען, אונד איך זיכערע דיר אונד דיעזען לייטען אללעס צו, וואס איהר נור אימממער פאָדערן קאָננט. דוא ווייסט, איך האלטע וואָרט!“

„וויר צווייפעלן ניכט אן דיינעם גוטען ווילען (זאגטע פעפפי שפאָטטיש). אבער דוא האסט ניכט מעהר צו פערגעבען אונד צו פערשענקען, דיין פערמאָגען געהאָרט אָהנעהין אונס.“

„מאכעט איינמאל דיעזער אונטערהאנדלונג אונד דיעזעם לעערען געפלוידער איין ענדע! (זאגטע איינער דער רייבער) פאָרט מיט איהר!“

דא אומארמטע דיא אלטע אננא דאס ציטטערנדע מעדכען אונד זאגטע: „מיינע הענדע קאָננט איהר אבשניידען, אבער איך לאססע מיינע הדסה ניכט אויס!“

„וויר פערליערען צו פיעל צייט! (זאגטע פעפפי) מיינעטוועגען שלעפפעט ביידע פאָרט, מאג דער ריטטער צוזעהען, וויא ער זיך דיא אלטע פאָם האלזע שאפפט.“

שנעלל וואורדען דיא ביידען געפאקט אונד הינונטער-געטראגען. אלס זיא אונטען אנקאמען, זאה מאן שאָן דאס הויז אין פלאממען שטעהען.

„וועלכער הונד האט דאס הויז צו פריה אנגעצינדעט? (ריעף איינער דער רייבער) דאס פייער קאנן אונזערען רויב נאָך פריהער פערצעהרען, בעפאָר וויר דאצוקאָממען!“

הדסה אונד אננא וואורדען צוערסט אין דען האָף געטראגען. דורך דיא שטראססען פאָן יאָרק מאכטע דער פייער-רוף אונד וועקטע דיא שלאפענדען. דער צוערסט הערביינעאיילטע וואר דאָן יוסף. וויא ערשראק ער, אלס ער דאס הויז זיינער בראוט אין פייער אונד פלאממען זאה. טהאָר אונד טהירען וואַרען בערייטס אָפפען אונד פיעלע מענשען שלעפפטען קיסטען אונד געפעק אויס דעם ברעננענדען הויזע. דאָן יוסף וואוסטע אנפאנגס ניכט, וואס דא פאָרגעהע, ער גלויבטע, דאס הויז האבע זיך צופעללינג ענטצינדעט, אונד דאס דיא פיעלען לייטע היער בלאָס צור רעטטונג הערבייא-געאיילט זייען. אין דעם ווייטען ערהעללטען האָפע זאה ער נאָך זיינע הדסה אָהנמעכטיג אויף איינעם רוהע-בעטטע ליעגען, וועלכעס בעטט פאָן איינינען לייטען דער שלאָס-מאננשאפט געטראגען וואורדע.

„וואָהין וואָללט איהר זיא ברינגען?“ (פראגטע דאָן יוסף, וועלכער דיעזע קאָניגליכען סאָלדאטען אויס דעם שלאָססע אלס רעטטער זיינער בראוט בעטראכטעטע.)

דיא אלטע אננא ערקאננטע איהן נון אן דער שטיממע אונד ריעף דאהער: „דאָן יאָזעף! קאָממעט, העלפעט, רעטטעט! אייערע בראוט ווירד געוואלטזאם ענטפיהרט!“

ערשראָקען זאה זיך דאָן יוסף נאָך דער רופענדען אום, אונד ערבליקטע זיא צווישען צווייא בעוואפפנעטען. שנעלל צאָג דאָן יוסף זיין שווערט אויס דער שיידע, פלאָטצליך וואורדע ער אבער פאָן הינטען ערגריפפען אונד צור ערדע געוואָרפען. „עס איזט דער ברייטינאם! (ריעף איינער דער שלאָס-מאננשאפט) איך קעננע איהן, וויר נעהמען איהן מיט, דאנן זינד וויר זיכער. וויר ווערפען איהן אינס פינסטערע לאָך, אויס דעם ער ניעמאלס הערויסקאָממען ווירד. אבער שנעלל, עהע וויר געזעהען ווערדען. האָלע דאָך דער טייפעל דען, דער דען בראנד אנגעשטיפטעט האט.“

מיט גראָססער איילע וואורדע דאָן יוסף געבונדען אונד פאָרטגעשלעפפט. עס וואר דיא האָכסטע צייט, דענן שאָן שלוגען דיא פלאממען אויס אללען זייטען דעם הויזעס היניויס. שויערליך בעגאננען דיא שטורם-גלאָקען דורך דיא נאכט צו לייטען, אונד פאָן אללען זייטען שטירצטען דיא ערשרעקטען בירגער הערבייא. דיא שלאָס-מאננשאפט איילטע מיט דעם מענשען-רויבע דורך פינסטערע נעבענ-גאססען